

Az én „Ludas Matyim”

(Ez most nem Nektek szól, akiknek pedig meg kellene hallani, azokhoz úgysem jut el.)

Azt írta az internet: „Oktatóvideókkal segíti a végzősöket a **Magyarságkutató Intézet** a koronavírus-járvány idején, az **Érettségi plusz** című előadássorozat célja az iskolában megszerzett ismeretek összefoglalása és kiegészítése.”

Az érettségi célja, hogy a 4 év alatt tanultakat összegezzük, rendszerezzük. 1967-ben, amikor én érettségiztem még nem voltak másológépek, tehát minden kézzel kellett leírni, esetleg néhány példányban indigóval. Itt csak a történelem érettségire térnék ki, mivel a Magyarságkutató Intézet sem valószínű, hogy matekból vagy fizikából akar távoktatni az M5-ön.

Történelemből érettségi vizsga 2005-ig csak szóbeli, én úgy hívtam „fülbegyónás” volt¹. Igaz, hogy ott ült a bizottság, de a diák a saját tanárával szemben kellett, hogy üljön, hiszen Magyarországon csak a vizsgáztató tanár adhat jegyet², az elnök csak a törvényességre felügyel³. A maximum napi 10 órányi rendelkezésre álló időből és a 30 perc felkészülési időből 20-nál nem nagyon lehet több vizsgázó, tehát 20 szóbeli tétel elég, (meg vissza is tehető az ebédszünetben.) Az oktatási hivatal időben kiadja 20 témakört, amiből a tanár **kettőt kicserélhet** és kiírja a tételeket. Ezeknek a bő vázlatát az utolsó félévben az osztály közössége együtt a tanárral kidolgozza. Ezt mindenki otthon leírja, beadja a tanárnak, aki beleköt, belevág esetleg több iterációs lépcsőben végül elkészül. Ezt kell a szóbelin „fülbeénekelni” a tanárnak. Bizonyos határok között, mondjuk plusz-mínusz egy jegy szubjektív lesz az értékelés! Miért?

Most ne azt nézzük, hogy csókos a diák vagy pikkel rá a tanár, hanem az adott tételben mitől függ a tanár szubjektív véleménye? Csak a példaként kiragadnék néhány témát: az egyház szerepe, a munkásmozgalom, vitéz nagybányai Horthy Miklós, Kádár János, '56-os Forradalom és Szabadságharc, a Dicsőséges Tanácsköztársaság, Szamuely Tibor, Trianon, Prónay⁴ Pál és „Rongyos Gárdája”... de itt van Nagy Imre tegnap, ma és holnap?...

Vannak **nyomatott tankönyvek**, melyek egy 20-30 évvel ezelőtti elvárást tükröznek. Ezek írója 30-50 évvel ezelőtt szigorlatozott a témából, talán több évig ezt tanította is. A legidősebb, még érettségiztető középiskolai tanár 1975-ben kezdte a bölcsészkart⁵... és ha van otthon tükre, a beste mégsem köpi szembe magát. Kicseréli a két számára „legrázósabb” tételt és a szóbeli reggelén kiveszi a többi cikket. Nagyon vonalasnak kell lenni az elnöknek, hogy minden reggel megnézzze, hogy minden tétel a kihúzandók között van-e. (Volt egy ilyen pályakezdő, a szabályokat csak szó szerint elfogadó kollégám. Már az első vizsganap, második órájában felhívott az igazgató „barátom”: „Ki ez az örült? Mit akar? Látott már diákat? Van saját gyereke?)

A kormány által alapított Magyarságkutató Intézet 2019. január 1-én kezdte meg működését. „Feladata, hogy olyan kutatásokat végezzen a magyarság múltjának, nyelvének, eredetének feltárására, amelyekre eddig nem volt lehetőség.” Most ők, naponta a saját legújabb kutatásuk alapján multimédiával kísért előadásokat tartanak az érettségizőknek. Ezek legtöbbször köszönő viszonyban sem lesz a könyvek és saját tanáraik előadásai alapján már kidolgozott tételekkel. Sajnálom az idén érettségizőket. Nem cserélnék velük!

¹ Azóta központi írásbeli előzi meg a szóbelit. Ha valaki bármelyik részből 15%-nál kevesebb pontot ér el megbukott

² Ezért érvénytelen Magyarországon a Pittman, nemzetközi nyelvvizsga. Abban magnóra veszik a beszélgetést, a kazettát aztán a londoni vizsgaközpontban anyanyelvi tanárok értékelik ki.

³ Tétel húzatás svindlije, felkészülési idő betartása, buktatni csak póttétel húzása után lehet...

⁴ Ő annyira „B-listán” van még most is, hogy még a helyíráselemző is hibásnak tartja (a nevét).

⁵ Miért követeljük meg tőle, hogy 10 évente minden előbbi megtagadjon?

Csak, hogy alátámasszam az eddig leírtakat elmesélem saját mérnök-tanári államvizsgámat. Én ezt a szakot párhuzamosan végeztem a villamosmérnökivel. A vizsgáim megvoltak félévente, az államvizsgát csak a mérnöki diploma kézhezvétele után lehetett letenni. 1973 őszén, már büszke tanársegéd voltam a Villamosmérnöki Kar, Híradástechnikai Elektronika Intézet Számítógéptechika Osztályán, amikor végre sorra kerültem mérnök-tanári államvizsgámon. Az elnök, O. Lajos nyugdíjas docens, több jegyzet írója volt. Mindenki számára a legnehezebbnek a neveléstörténet számított. A görögök, aztán a rómaiak, meg Comenius Ámos János... egy mérnöknek sok problémát okozott bemagolni, hogy az egyik azt, a másik ugyanazt fordítva mondta... Nekem, ebben a vizsgatárgyban óriási szerencsém volt: Máig emlékszem „A 6-12 éves kor közötti tankötelezettség bevezetésére, mellyel megelőztünk Angliát” Eötvös József vallás- és közoktatási második, az 1867-es Kiegyezés utáni minisztersége „1. paragrafusa”. Eötvös József 1848-ban is ezt a minisztériumot vezette. Két programja közötti különbséget én is érdekesnek, fontosnak tartottam. Végül is, ezt húztam, pedig reggel a toalett használat után alaposan megmostam a kezemet! Brillíroztam. Miután nem tudott az elnök semmibe belekötni, megkérdezte ki volt Eötvös József fia? (Azért ez elég rosszindulatú kérdés volt neveléstörténetből!) Elég nyeglén válaszolhattam, hogy: „A fia nem pedagógus, hanem... egy fizikus, az ingás Eötvös, a ... Lóránd volt.” ... A bizottság megdöbben, hogy a kérdésre vagy a válasza máig nem tudom. Felnéztem és az előttem lévő papírra elkezdtem egy ingát rajzolni.⁶ Az elnök leállított: „Ne húzza itt az időt! Térjen át a módszertan kérdésre!... és ott részletezze, hogy mi a különbség a deduktív és az induktív módszer között!” Láttam, hogy szórakozunk. Ő nem tudta, hogy ezt mi minden Simonyi előadáson végig is gyakoroltuk, így aztán a Maxwell egyenleteknél kezdtem és egy volt- és ampermérővel fejeztem be az Ohm törvénnyel. (Volt benne egy kis felsőbb algebra is: *div*, meg *rot* és *dd/dt* is.) A módszertan tanárnő villamosmérnök létére a pedagógia tanszéken volt tanársegéd csak végig bólogatott, valószínű nem Simonyi professzor úr tanítványa volt, mert éreztem, hogy halvány lila segédfogalma sincs arról, amit magyaráztam.⁷

Ezután jött az elnök úr tárgya: a didaktika. Ezt a jegyzetet ő írta még a „kőkorszakban”. Nekem, nem is Ő tanította. A vizsgámat, anno egy kiselőadással váltottam ki, mely a Posta mikrohullámú láncain, adásidőn kívül, délelőttönként megvalósuló távoktatásról szólt.⁸ Kifejtettem, hogy itt más a tanár-diák viszony, nem a sok diák megy egy tanár órájára, hanem egy tanár „megy” sok diákhoz, más számonkérés... Ez a jövő, ami már nincsen messze... és különben is: „*Ide nekem az oroszánt is!*”⁹ Itt leállított elnök et. „Eddig ez elégtelen (1), nem vagyok kíváncsi a véleményére. Azt mondja, amit a jegyzetemben írtam Elmondtam. Nem szólt be. A végén azt mondta: „Ha befejezte, akkor fáradjon ki!” ...

A végén minden abban a bizottságban vizsgázónak egyszerre volt eredményhirdetés. A diplomám minősítése jó(4) lett. Nekem ez tökéletesen megfelelt: Az egyetemi oktatónak ma sincs előírva pedagógiai végzettség, viszont amikor, 1992-ben megpályáztam a Puskás Technikum igazgatói székét kellett.

Néhány nap múlva, a menzán összefutottam az egyik, addig ismeretlen bizottsági taggal, aki elmesélte az érdemjegyem kálváriáját. Sorban mondták be a jegyeket: Neveléstörténet

⁶Nem a Lórándét, hiszen 2011-ben Aradon láttam először Eötvös-ingát.

⁷ Ebben aztán 1996-ban bizonyosodtam meg, amikor docensként Ő volt az államvizsgabizottság elnöke, én meg az egyik tagja. 39 olyan levelező villamosmérnökből csináltunk mérnök-tanárt, akiket különben, a törvény szerint kirúgtak volna a saját szakközépiskolájából. Ezen az államvizsgák a Puskás könyvtári olvasójában voltak és akkortájt én vezettem a Technikumot.

⁸ Akkor még audiovizuális távoktatás itthon sehol nem létezett.

⁹ W. Shakespeare: Szentivánéji álomból idézet.

jeles (5), plusz az ingás Lórándot is tudta. Módszertan jeles (5), be is bizonyította különbséget felsőbb matematikával. Didaktika elégtelen (1) Husz Jánost¹⁰ ennél kevesebbert égették meg, de kompromisszumokra hajlandó vagyok. Sz. Mária, a villamosmérnök, mivel a docens úr már nem volt a kollégánk és Ő is utálta, Husz Jánosra reflektálva pofátlanul latinul megjegyezte: „Homo homini lupus!”¹¹... „de a tanársegéd kollégánkat ez nem nagyon érdekli, mivel csak hobbiból tanulta pedagógiát. Ő a Hírdástechnika Intézetben fog karriert befutni.”¹² Mikor a végén kiderült, hogy csak két jegyet kell adnunk, O. Lajos docens úr végül kénytelen volt az 5,3-ba belenyugodni, ami a végén jó (4) minősítést jelentett.

Allamvizsgálóval kapcsolatos bejegyzések:

ÁLLAMVIZSGA

Államvizsga időpontja: 1973. IX. 25

Államvizsga tárgyai: Osztályzat számmal és betűvel:

Nevelélmélet és bevezető a nevelés történetébe: jeles 151

Didaktika és módszer: közepes 31

Didaktika és módszertan: 40

Államvizsga felkészítő: jó

Államvizsga felkészítő: jó

Államvizsga felkészítő: jó

Horváth F. L.

Horváth F. L.

1973 szeptem. 25

Szám: 842

MÉRNÖK-TANÁRI OKLEVÉL

Est az oklevelet Horváth F. L. számára állítottuk ki, aki az 1948. évi szeptember hó 5. napján Budapest városban (községben) megyében Magyar országban született, a Budapesti Műszaki Egyetem által 1973. évi június hó 27. napján kiállított 194/1973 számú villamos mérnöki oklevéllel rendelkezik és az 1970/71 tanétól az 1972/73 tanévig

a BUDAPESTI MŰSZAKI EGYETEM villamos MÉRNÖKI KARÁNAK MÉRNÖK-TANÁRI SZAKÁN tanulmányi kötelezettségének eleget tett.

Államvizsga eredménye: jó

Az Állami Vizsgáztató Bizottságnak 1973 évi szept. hó 25.-i határozata alapján nevezettet OKLEVELES villamos MÉRNÖK-TANÁRNAK nyilvánítjuk.

Budapest, 1973. évi szeptember hó 25. in.

P.H.

Epilógus: Több évnek is el kellett telnie, míg alkalmam adódott a mérnök-tanári államvizsga „kudarcát” hasznosítani:

Először 10 év múlva, 1983-ban a doktori szigorlatomon jutottak eszembe az anno, forrófejű tansegként átélt események. Mind a három szigorlati tárgyból felmentettek¹³ A bírálók, nem voltak a „mikroprocesszorok doktrai”. Jelessel javasolták az elfogadását, de megszok-

¹⁰Husz János cseh prédikátort 1415. július 6-án a Konstanzi Zsinaton egyházi reformjavaslatai kapcsán máglyahalálra ítélték, annak ellenére, hogy Zsigmond királytól menlevelet kapott.

¹¹Ember az embernek farkasa. Utalva arra, a pap Husz Jánost is papok égettették meg.

¹²Na ebben tévedett Mária, mert a végén csak 20 évig tanítottam az egyetemen és 22-ig voltam középiskola igazgató. (Az apám többször is megkérdezte: „Melyik a magasabb rang?”

¹³Egyből diplomám volt. A másik kettőre meg az a szabály vonatkozott, hogy ha 10 éve tanítja az egyetemen, akkor azt elfogadjuk. A digitálistechnikát valóban 10 éve tanítottam, ebből 8-at a 160 fős nappali évfolyamoknak adtam elő. A számítógép architektúrákat én „találtam ki” és már 6 éve futott az előadásomban. Nagyon szívesen vizsgáztam volna belőle, de anno ez még annyira új volt itthon, hogy... hogy nem vállalta senki minősítettek közül, így aztán abból is felmentett a Doktori Tanács.

ták, hogy a pénzért meg kell dolgozniuk, piti dolgokba belekötöttek. Aktuális, nálam is kezebb főnököm N. Gábor a következőt javasolta: „Köszönd meg és fogadd el a bírálatokat, akkor hamarabb szabadulsz!” A bizottság öt plusz egy tagú volt.¹⁴ Az elnök, F. Pál a színes tv professzora volt, több órát végig ülte, érdekelte a televízió digitalizálásának lehetősége. (Így kölcsönösen egymás tanítványai voltunk.) Páli bácsi, az elnök megfordítva táncrendet először mosolyogva felolvasta a Doktori Tanács, melynek szintén elnöke volt döntését, egyenként melyik szigorlati tárgyból miért mentetettek fel. „Látni kellett volna az arcokat! Ki ez a taknyos tanársegéd? Mi az, hogy mindenből felmentve? ...és még nem is párttag?¹⁵ Minket bezzeg anno kikérdeztek a professzor urak. Itt az ideje, hogy mi is megleckéztessük!”

Az elnök felolvasta a bírálatokat és felszólított, hogy reagáljak a semmitmondó bírálatokra. (Mielőtt elkezdem volna, bevillant O. Lajos docens et. a mérnök-tanári államvizsgáról.) „Először is kötelességem megköszönni mindkét bírálómnak a mindenre kiterjedő, lelkiismeretes, jóindulatú bírálatát. Nagyon röstellem, de kénytelen vagyok mindkét bírálatban szereplő összes kifogást elfogadni.” (Itt kellett volna jönni a támadásomnak: „Kivéve itt és itt, ezt és ezt...” Mire ők Parád ríposzttal válaszolva „fejemet veszik”, mint anno O. Lajos. E-helyett felálltam, lesütöttem szemem, előhajtottam fejem és síri hangon tudva, hogy Ők még érettségiztek, esetleg a Piaristáknál latinból azt rebegetem:) „*Mea culpa, mea culpa mea maxima culpa!*”¹⁶ Csak azt sajnálom, hogy a disszertációm beadása előtt nem találkozhattam tisztelt bírálóimmal, mert akkor ezen hibák se kerültek volna bele a dolgozatomba.”

A kínos csendet az elnök úr szava törte meg: „Akkor be is fejeztük. Úgy látom négy darab jeles, tehát kitüntetéssel: **Summa cum laude!** Gratulálok a bizottság nevében. Nincs is több dolgunk. Mára végeztünk.”

„Ha nincs, akkor én futok is” (Ránéztem a karórámra.) lassan vége a szünetnek, még előttem a második órát a Stoczek Nagyban.¹⁷”

... és a jó indokkal elrobogtam, ami iszonyú pofátlanság volt.

A második esetre csak 2 évet kellett várnom. Feleségem, Tőkei Zsuzsanna 1985 júniusában, szintén a második, mérnök-tanári államvizsgáján mindenből jeles (5) érdemjegyet kapott. Ezzel a diplomája **kitüntetéses**, tehát az enyémnél jobb lett. Ő leánykorában sportoló volt, minden versenynek tekintett, amit meg kell nyerni. Két közös gyermekünk után, önállóan megszerzett diplomája jobb lett, mint a férjéé. Most Ő a bajnok! Aminek én Nála is jobban örültem. (O. Lajos nélkül ez nem sikerülhetett volna neki.)

A harmadik eseményre sokáig, egészem 2020. március 16-ig kellett várnom. Ekkorra rendelte el O. Viktor miniszterelnök úr Magyarországon az **általános távoktatást**, minden iskola típusban. Hálát kell adnom az Úrnak, hogy ezt megértem. Most már csak túl kell élnem a nem várt okát: a **koronavírus háborút**.

Ezt kívánom mindenkinek! Sajnos O. Lajos ezt nem élhette meg. A Jó Isten nyugosztalja!

Budapest, 2020. április 10-én (Nagypénteken)

Dr. Horváth László Ferenc

¹⁴ Elnök, két tag, két bíráló és a jegyző. Utóbbi nem szavaz. Vizsgáztató tanárokat nem is akkreditáltak. Én voltam az nap az utolsó.

¹⁵ Ők csak tudták, hiszen soha nem találkoztunk a taggyűlésen.

¹⁶ Én vétkem, én vétkem, én igen nagy vétkem!

¹⁷ Ez az egyik 180 fős nagyelőadó neve.